

SLOVENEK

Velja po pošti:

za celo leto naprej	K 26.—
za pol leta	" " 13.—
za četrt leta	" " 6:50
za en mesec	" " 2:20

V upravnishtvu:

za celo leto naprej	K 22:40
za pol leta	" " 11:20
za četrt leta	" " 5:60
za en mesec	" " 1:90

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona štev. 74.

Političen list za slovenski narod

Upraviništvo je v Kopitarjevih ulicah štev. 2. — Vsprejemamo naročnino, inserate in reklamacije. Upraviškega telefona štev. 188.

Inserati:

Enostop. petlivrst (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več ko trikrat . . . 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta à 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Današnja številka obsega 6 strani.

Po končani stavki.

Dolgotrajna, težka, skrbi in trpljenja polna stavka kranjskega papirnega delavstva je končana. Napeto smo opazovali dogodke, več nego enkrat smo se že bali, da bodo zastoj vsi ti napori, a danes z veseljem beležimo vest, da je stavka srečno končana z dobrim uspehom.

Ta stavka je po vsem svojem razvoju tako znamenita, da ji je težko najti primere v delavskem gibanju. Da, nekatere podrobnosti so take, da vsaj v Avstriji še ni bilo stavke takega značaja s takim koncem. Vevška in medvodska stavka zasluži posebnega studija in nudi toliko poučne stvarine, da moramo posebno naglasiti nekatere karakteristične strani.

Prvo je, kako je delavstvo stopilo v stavko. Nobeni politični nagibi, nobena zunanja agitacija, nobeno hujškanje ni zakrivilo stavke. To papirno delavstvo je organizirano v svoji popolnoma neodvisni, nepolitični strokovni zvezi, katere edini namen je, da pospešuje gnotne in npravne koristi svojih članov. Po svojem prepričanju so skoro vseskozi krščanskega svetovnega naziranja, pošteti pristaši naše slovenske ljudske stvari, a njihova stanovska organizacija je popolnoma in izključno le stanovska. To je tisti način delavskega združevanja, ki smo ga mi vedno priporočali kot najboljšega, ki delavca najbolj osamosvoji, mu najbolj vzgoji zavest dolžnosti in mu tudi najbolj bistri pogled za spoznavanje svojih ran in njih zdravljen.

Stavka je bila opravičena, smoter hvalevreden, sredstva, ki jih je rabilo delavstvo, so bila poštena in lojalna.

Pa delavstvo samo ne bi bilo zmagovalo, ako ne bi bilo zagotovljeno velike zaslombe, ki jo ima tudi v drugih stanovih, kateri pošteno čutijo z našim ljudstvom. Pred vsem:

Edinost s kmečkim stanom! Socialna demokracija, ki stoji na stališču neizprosne razredne boja in je zapisala na svoj prapor pogin kmečkemu stanu, ne more med delavstvom in med kmetom vzgojiti drugega kot sovražstvo. Tukaj smo pa videli, da držita kmet in delavec skup in da se čutita kot eno. Delavec, ki je izšel iz kmečkega stanu, ni pozabil svoje hvaležnosti do tega stanu, ki nas vse hrani, in kmet se je postavil za industrialno delavstvo, ki ga ne smatra za sebi sovražnega, ampak mu želi priboljška, kakor oče svojemu otroku. Vsak stan ima svojo lastno strokovno organizacijo, a vsi naj-

dejo svoj veliki dom v naši krščanski slovenski ljudski organizaciji, ki se slednjič kot vseobsežna in močna stranka poteguje za njih skupne koristi. Ta zavest, da nad raznimi stanovi kot združujoča vez stoji naša velika skupna stvar, za katero si vsikdar podamo roke, je ustvarila tako lepo edinost, ki je dala stradalnemu delavstvu moči, da je vztrajalo do konca.

Zato pa je pristopila tudi duhovščina. Pri takem velikem gibanju, ko se gre za obstanek tolikih rodbin in ko stopi moralna stran socialnega gibanja tako v ospredje, duhovnik ne more ostati miren. Srce za ljudstvo in čut pravice mu pokaže, kdaj in kod naj porabi svoj vpliv za splošno dobro.

Zakoniti zastopniki našega ljudstva, naši poslanci, so tudi storili svojo dolžnost. Splošno in veliko zaupanje, ki ga imajo pri vsem ljudstvu, jim je dalo moč, da so s krepko besedo podprli ljudske težnje in držali visoko prapor socialne pravičnosti, pod katerim so dosegli sami svoje zmage pri volitvah, zato, da ljudstvo privedejo do zmage.

Vse naše občinstvo ki stoji na stališču krščanskega svetovnega naziranja, je stalo na strani pravičnih delavskih zahtev, pripravljeno, da jim pomore tudi z dejansko pomočjo v času stiske in bede. To je bil lep zgled naše solidarnosti in bratovskega duha, ki ga je vzgojilo med ljudstvom delovanje naše krščanske organizacije.

In kako so se vedli nasprotniki? Naravnost sramotno je bilo nastopanje liberalcev in socialnih demokratov. »Slovenski Narod« je stopil v službo ljudskih sovražnikov. Stavkujoče delavstvo je popisoval kot tolpo ubijavcev, tolovajev in sirovežev in ga je sramotil v njegovem pravičnem boju. Socialni demokratje pa so izkušali stavko razbiti in za vedno je treba pibiti, da so socialni demokratje nastopili kot stavkokazi. Socialna demokracija je tu nastopila proti delavstvu in zato je zmaga delavstva postala poraz socialne demokracije.

Nad vse poučen pa je konec stavke. Kot posredovavca sta delovala državna poslanca dr. Šusteršič in Gostinčar. Pri tej priliki se je pokazalo, kako modro je ukrenila Slovenska Ljudska Stranka, da je kandidirala za državnega poslanca tudi zastopnika delavskih stanov. Prvi dogovor se je razbil zaradi verolomnosti delniške družbe, ki je lastnica tovarn. Položaj je postal že silno nevaren. Slednjič je pa nastopil kot posredovavec in razsodnik deželni predsednik. Obe bojujoči se stranki sta ga priznali in vršili so se dogovori v palači deželne vlade.

Ni bilo lahko delo. Dr. Šusteršič je vodil delavstvo, tovarno je zastopal ravnatelj s svojimi pristaši. Celo noč do štirih zjutraj so se vršila pogajanja. O točkah, glede katerih se niso mogli zediniti, so prepustili odločitev deželnemu predsedniku baronu Schwarzu, ki je izdal razsodbo, katero smo včeraj priobčili.

Tako je torej stavka končana. Delavstvo je šlo na delo — ni se borilo zastoj. Še več, kakor materialni priboljšek je vredna izkušnja, ki si jo je delavstvo pridobilo v teh težkih dneh. Bila je drago plačana, a dobra in koristna šola. Stavka je hudo in nevarno orožje, dvorezen meč. Hvala Bogu in vsem faktorjem, ki so pripomogli, da se je srečno končala!

Ko je dobilo delavstvo naznanilo o srečnem izidu pogajanj, je zavladalo veliko veselje. V Preski so zadonele v cerkvi pete litanije z zahvalno pesmijo in pritkavalo je z vsemi zvonovi.

Bil je dan zmage po hudem boju in težki izkušnji. Naša ljudska organizacija je prestala veliko preizkušnjo s častnim uspehom. Naš skromni tovariš Jeriha lahko gleda z zadovoljstvom sad svojega velikega dela. Bodi to v bodrilo našim delavskim slojem tam, koder še tavajo v temi in negotovosti!

Habsburška Bosna.

Ko to pišemo, je odločilni korak že storjen: Bosna je dežela pod habsburškim žezlom. Kajti že danes, 7. t. m., se bo proglasila kot dežela, spadajoča k pragmatički enoti vseh dežel avstro-ogrskih monarhije in to se bo storilo v obliki cesarske manifeste na bosansko-hercegovski narod. Dejstvo je in bo skoro gotovo ostalo, naj bo še tako nevšečno Srbiji in mohamedancem in naj se Anglija in Francija protivita, kolikor se hočeta. Ni izključeno, da pride vsa zadeva pred forum mednarodne konference, toda tudi ta bo morala računati z aneksijo Bosne kakor z izvršenim dejstvom. Konečno se bo vsakdo, kdor bo hotel delati resne težave, moral z našo monarhijo meriti z mečem in najbrž bo pri tem prišla v poštev tudi nemška armada; ne verjamemo pa, da bi se našla vevselila, ki bi se hotela postaviti nasproti dvema najmočnejšima armadama na kontinentu. »Times« in »Figaro« ter belgrajski listi bodo navsezadnje ostali na cedilu, o tem ne dvomimo.

Aneksije Bosne se resnično veselimo. Sicer stojimo odločno na stališču, da bi se morale dozdat okupirane dežele združiti s trojedino kraljevino hrvaško, slavonsko in dalmatinsko. Za zdaj pa moramo vsled

velikih težkoč, ki se zlasti zaradi Ogrov taki rešitvi tega vprašanja postavljajo nasproti, biti zadovoljni s tem, da Bosna ostane nekako skupno-državno ozemlje, kakoršno je n. pr. Alžaško-Lotrinško. Slovanski element v naši monarhiji je na vsak način vsled priklonjenja Bosne okrepljen in naloga naših parlamentarcev bo, to vprašanje rešiti konečno ugodno za nas.

Kajti — kakšen vzrok imamo želeti, da bi se Bosna Srbiji priklonila? Odkritosrčno rečeno, prav nobenega, dasi simpatizujemo z bratskim srbskim narodom. Srbske kulturne in politične razmere niso take, da bi bilo želeti, naj se Bosna posrbi. Tudi ne bo noben pameten politik za to, da bi se vrnila Turčiji, ker so slučajno tam zavladali Mladoturki, ki so se v Parizu navadili nekoliko svobodomiselnih retorike, ki se najbrž ne bo dolgo vzdružila v pričo narodnostnih in verskih nasprotstev v turškem cesarstvu, ki se ne dajo rešiti na podlagi različnih govorov turških princev, generalov in nešteti programov.

Neki slovenski list trdi, kar sicer trdijo večinoma tudi vsi francoski, angleški in srbski listi, da je Avstrija s svojim korakom glede na Bosno prekršila mednarodno berolinsko pogodbo. Bodi nam dovoljeno pripomniti, da mi o tem zelo dvomimo. Ne glede na to, da berolinska pogodba na vseh koncih in krajih šepa in da se je na Balkanu že večkrat prekršila, ne da bi se bile vevselile radi tega zbelile glave, ni tako gotovo, ako Avstrija z aneksijo res berolinsko pogodbo prekrši. Prvič, še ne vemo, v kakšni obliki se aneksija proglasi in od tega je veliko odvisno. Drugič pa treba pomisliti sledeče: Na podlagi berolinske pogodbe od leta 1878 je Avstrija glede na Bosno s Turčijo sklenila 21. aprila leta 1879 posebno konvencijo, v kateri suvereniteto sultanovo priznava v toliko, v kolikor se prizna sultanu za kalifa, vrhovnega poglavarja muslimanske verske občesti in se pusti krožiti tudi turški denar. Drugače pa že od leta 1879 sultanova suvereniteta nad Bosno ni veljala počenega groša. Zakaj? Ker je avstrijski cesar izvrševal v Bosni v vsakem drugem oziru pravice suverena. To ni težko dokazati.

Avstrijski cesar in kralj je zastopal Bosno in Hercegovino na zunaj in sklepal trgovinske in druge pogodbe tudi zanj. V njegovem imenu se je dežela upravljala od uradnikov, ki jih je imenoval on. On je izvrševal najvišjo pravosodno oblast in vevvelosti so to s tem priznale, da so se odrekle takozvanim kapitulacijam. Dokler je namreč Bosna bila turška, so vevvelosti navadno poskrbele za osebno in lastninsko varnost ondotnega krščanskega

LISTEK.

Turško in bolgarsko vojaštvo.

Ker še ni izključeno, da bo neodvisna Bolgarija krščena s krvjo, utegnili bi marsikoga zanimati, da izve kaj podrobnosti o njenih oboroženih močeh in o vojaški sili njenega dosedanjega gospodarja, »bolnika« na Bosporu.

Bolgarska vojska je docela moderno urejena. Mnogo bolgarskih častnikov se je izvečbalo v inozemstvu: na Ruskem in Nemškem. Tudi oni, ki niso zapustili domovine, so hodili doma v — nemško šolo. Leto za letom se vrše v vseh divizijskih okrajih večji manevri. Tudi mobilizacije za poskušnjo se redno vrstijo. Sploh pa je bolgarsko vojaštvo ne le glede častništva, marveč tudi glede moštva, organizacije, pripravljenosti in oborožbe najboljše na Balkanu. Tudi, kar se tiče taktičke razpredelbe, prekaša vse druge balkanske države, zlasti pa Turčijo. Pri razdelitvi

vojske po ozemlju se je v prvi vrsti gledalo na to, da je ista pripravljena za boj z jugom, to je s Turčijo. Omogočeno je, da vojska koncentrično prodira po več progah proti domnevnima operacijskima ciljema: Drinopolju in Carigradu. Mobilizacija armade je ob rednih razmerah mogoče dovršiti v osmih dneh. Sedaj bo treba za to še manj časa, ker je bilo bolgarsko vojno ministrstvo pod pretvezo večjih vaj že sklicalo več letnikov rezerve, ki so seveda še zdaj v dejanski službi. Kar se tiče trétnstva, municijske preskrbe in druge dopolnilne službe v ozadju, je vse najboljše urejeno. Tudi v tem oziru so si Bolgari vzeli za zgled Nemce, katere posnemajo z največjo skrbnostjo. Pri izpremembi armade iz stanja za dobe miru v vojno stanje torej menda ne bo nobenih zamud in neredov, ki so pri turški armadi pač neizogibni. V kratkem lahko Bolgarija postavi na bojno polje 216 bataljonov, 56 eskadron, 185 baterij, 35 trdnjavsko-artiljerijskih in tehniških stotnij, skupaj približno 112.000 mož, 7.800 konjenikov in 786 topov. S črno vojsko vred pa lahko računamo na 300.000 vojakov.

Pa tudi turške vojske ne smemo podceniti. Vkljub slabim financam in raznim političnim nezgodam vzdržuje Turčija številno vojaštvo, ki je v obče dobro oboroženo. V miru razpolaga približno z 220 do 230 tisoči vojakov, torej okroglo dvema tretjinama avstro-ogrskih armade, ako prištejemo naše domobranstvo. V bojnem stanju pa postavi Turčija na mejdan poldrug milijon mož, če ne vštejemo »prostovoljcev«, ki jih v takem slučaju dajo nemohamedanski narodi. Redno je na Turškem namreč le moslim vojak.

Otomansko cesarstvo je razdeljeno v sedem vojnih okrajev in v samostojno divizijsko ozemlje Hedža. Evropski okraji so: Carigrad, Drinopolje, Solun; azijski: Erzingian, Damask, Bagdad, Džemen. V Evropi stoji dandanes 218 pehotnih bataljonov, 80 eskadron, 145 baterij in 280 domobranskih bataljonov.

Mnenje, da je turška vojska za nič, je docela zgrešeno. O mornarici pač ne moremo govoriti. Na kopnem pa se je turška vojska od vojne leta 1876. in 1877., v kljub temu, da je Turčija izgubila precej ozemlja, skoro podvojila. Lani in v prvi polovici

letošnjega leta so uvedli marsikatero važno reformo, zlasti v carigraskem in solunskem vojnem okrožju. Tudi vojaško službovanje so povišali za pet let službe v črni vojski; izpremenili so tri domobranske divizije v aktivne, vsem oddelkom poljskega in gorskega topništva so nabavili brzostrelne topove. To novodobno orožje, ki je bilo leta 1905. naročeno pri Kruppu, je večinoma že dodeljeno dotičnim oddelkom. Razun tega so nabavili na Nemškem 50, na Francoskem 70 popolnih oprav za oddelke z brzostrelnimi puškami in hočejo naročiti še nadaljnjih 200 brzostrelnih pušk. Ustanovili so tri lovske (takib) polke v zatiranje čet v Makedoniji. Vsaki teh polkov ima štiri bataljone po 800 mož. Moštvo je večinoma vzeto iz Arbanasov in podobnih bojevitih rodov. Za varstvo proti Črni gori so ustanovili štiri redibataljone, v Gusinju, Plavi, Veranah in Bjelopolju. Moštvo je arbanaško (albanško).

Moštvo vevselosti turške armade ima za boj najboljše lastnosti: fanatično je, utrejeno, z vsem zadovoljno, pretrpi najhujše napore.

prebivalstva potom posebnih pogod s Turčijo, kar pa so opustile, čim je Avstrija prevzela v Bosni justično upravo. Vsi pravdoreki se vrše v Bosni v imenu cesarjem, za Bosno veljajo določbe glede na veleizdajstvo (§ 111.), na razžaljenje veličanstva in članov cesarske rodbine (§ 140. in 141.), dočim se razžaljenje sultana kaznuje po § 445. kot klasificirano razžaljenje časti. Tudi glede na finance velja popolna suvereniteta Avstrije. Nadalje skliče cesar novince, ki mu prisegajo zvestobo. Tega ni v Egiptu, ni v Tunisu, ni na Kreti. Kar se torej tiče v pogodbah od 21. aprila leta 1879 priznane suverenitete sultanove, je dejansko že zdavna prazna beseda, nuda potestas, kakor pravijo pravniki. Le v enem oziru velja še sultanova vrhovna oblast, namreč v verskem. On je kalif. Omenja se »ime Nj. Veličanstva sultana v javnih molitvah mohamedancev«. Izpočetka so na minaretih ob uri molitve razobešali turško zastavo (rdeče s polumesecem), pozneje pa se je še to opustilo in se razobešajo zelene zastave s turškim napisom: »Ura molitve.« Sicer pa je komaj pred dvema tedni Šejk ul Islam v Carigradu odločil, da imenuje poglavarja turške verske občesti v Bosni, ulemo, avstrijski cesar, ne pa sultan. Potrdi ga Šejk ul Islam.

Zato se pri aneksiji Bosne ne gre za to, da se krši suvereniteta sultanova, ki jo vzlic berlinski pogodbi nikoli ni bilo, temveč za to, da se potom narodopravnega akta dejanska suvereniteta avstrijskega cesarja in ogrskega kralja tudi formalno razglasi in da tako Bosna in Hercegovina postaneta »dominium imperatoris et regis«, tretji del habsburške vladikotine ter se tudi nanjo razširi pragmatična sankcija.

To je bilo stališče vseh avstrijskih državnikov, stališče cesarja in prestolonaslednika Franca Ferdinanda, ki je posebno delal za priklonitev in v tem smislu se je izrekel tudi sloviti učitelj državne prava, dvorni svetnik Lammassch, katerega so pritegnili k tozadevnim posvetovanjem. Temu stališču odgovarja tudi dejstvo, da se Avstro-Ogrska odpove pravici, priznani ji po berlinski pogodbi, vzdrževati vojaško posadko v sandžaku novipazarskem. Ta okupacija je brez pomena, kajti upravne in pravosodne oblasti Avstrija v sandžaku itak nima.

Cesarjeva lastnoročna pisma.

Dunaj. Današnja »Wiener Zeitung« priobčuje sledeča cesarjeva lastnoročna pisma:

Ljubi baron Beck! Odločil sem se, da prava svoje suverenitete razširim na Bosno in Hercegovino in dedni nasledni red, ki velja za mojo hišo, uveljavim tudi za ti deželi ter jima obenem podelim ustavne naprave. Obenem obveščajoč vas potom prepisov o lastnoročnih pismih, katera sem pri tej priliki poslal ministru moje hiše in vnanjih zadev ter skupnemu finančnemu ministru, Vas v smislu § 5. postave od 22. februarja 1880, drž. zak. številka 18, pozivljam, da vse primerno ukrenete v svrhu predložitve tozadevnih predlogov v državnem zboru. — Budimpešta, 5. oktobra 1908. — Franc Jožef m. p., Beck m. p.

Ljubi baron pl. Aehrenthal! Prešinjnen neomajnega prepričanja, da je nacionalne, kulturne in politične cilje, zaradi katerih je avstro-ogrsko monarhija Bosno in Hercegovino zasedla in jela upravljati, kakor tudi z velikimi žrtvami dosežene uspehe dosedanje uprave mogoče trajno zagotoviti le potom njiu potrebam primernih ustavnih naprav, za katere pa je neizogibni predpogoj to, da se prej ustvari jasno in nedvoumno pravno stališče teh obeh dežela, razširjam prava svoje suverenitete na Bosno in Hercegovino in obenem uveljavim tudi za ti dve deželi dedni nasledni red svoje hiše. Da manifestiram miroljubne namene, ki so me pri tej neizogibni naredbi vodili, odrejam obenem, da moje armade zapuste sandžak novipazarski. — Budimpešta, 5. oktobra 1908. — Franc Jožef m. p., Aehrenthal m. p.

Ljubi baron Burian! Odločil sem se prava svoje suverenitete kakor tudi za svojo hišo veljavni dedni nasledni red tudi za Bosno in Hercegovino uveljaviti. Obenem vam pošiljam na prebivalstvo teh dežela naslovljeno proklamacijo. Dam vam oblast, da glede na proglasitev iste ukrenete, kar je potrebno. Kot neomajni cilj mi je pri tem pred očmi in moja trdna volja je, da se prebivavcem Bosne in Hercegovine podeli in zagotovijo državljanska prava v polni meri.

Razun svobode osebe, veroizpovedanja, varnosti lastnine, časti, npravnosti in običajev, hišne in tiskovne svobode, kar je že po obstoječih zakonih zajamčeno, se mora spoštovati selivno svobodo in pismeno svobodo, ki sta se tudi doslej strogo varovali, nadalje pa treba pravosodnost kompetentnih sodnikov, peticijsko, društveno in združevavno svobodo postaviti pod iz-

rečno zakonito varstvo. Prešinjnen prepričanja, da bo kulturno stanje prebivavstva in potreba uspešne zagotovitve postavno priznanih državljskih pravic nujno pospešila ustavne naprave, odrejam, da se potrebam prebivavstva primerno podeli v svrhu sodelovanja pri upravi deželnih stvari deželno zastopstvo v obliki, ki upošteva obstoječe konfesionalne razmere ter starodavno socialno razvrstbo prebivavstva.

To zastopstvo, zgrajeno na načelu interesa, naj bo kolikor mogoče verna podoba v obeh deželah obstoječih narodnostnih, verskih in političskih razmer. Zato naj bodo odlični dostojanstveniki, ki druge prekašajo po izobrazbi in blagostanju, prebivavci mest in kmetov, zastopani v posebnih kurijah, volivci pa glasujejo v vsaki kuriji ločeno po konfesijah, da se na ta način ne bo varovalo samo dobro soglasje med verstvi, temveč tudi vsakemu izmed njih zagotovilo njegovi moči primerno zastopstvo.

Delokrog bosansko-hercegovinskega deželnega zbora bo ne glede na obenem ustanovljena okrajna zastopstva obsegal one predmete zakonodaje in kontrole, ki se tičejo uprave in pravosodstva Bosne in Hercegovine. — Nato pozivlja cesar ministra, da mu predloži čimprej tozadevne zakonske načrte. — Budimpešta, 5. oktobra 1908. — Franc Jožef m. p., Burian m. p.

Proklamacija cesarjeva na bosansko-hercegovski narod.

Dunaj, 7. oktobra. Današnja »Wiener Zeitung« priobčuje sledečo proklamacijo na Bosance in Hercegovce:

»Jaz, Franc Jožef I., cesar avstrijski, kralj češki itd., in apostolski kralj ogrski, prebivavcem Bosne in Hercegovine.

Ko so pred desetletji moje čete prekorale mejo vaših dežela, sam vas zagotovil, da niso prišle kot sovražnik, temuč prijatelj s trdno voljo storiti konec zlu, na katerem je vaša domovina tako dolgo težko trpela. Ta beseda, dana v svečanem trenutku, se je pošteno izpolnila. Vedno se je moja vlada trudila potom mirne zakonodaje in marljivega dela deželi zagotoviti srečnejšo bodočnost. Na svoje največje veselje zamorem reči: Seme, ki se je položilo v brazde razoranega polja, je bogato obrodilo.

Nato povdarja cesar, kako se je pod njegovo vlado zagotovila osebna varnost, povečala izobrazba, povzdignila trgovina. »Zaupam v vašo političsko zrelost.« Cesar sporoči prebivavstvu, da bo deželi podelil ustavo, v to svrhu pa razširil svojo suvereniteto. Tem potom se bo za vedno uveljavila enakost vseh pred postavo, sodelovanje pri zakonodaji, varstvo jezika, naroda in vere.

»Gotovo se boste izkazali vredne v vas stavljenega zaupanja z udanostjo in zvestobo do mene in moje hiše in zato upam, da bo plemenito soglasje med vladarjem in ljudstvom, ta najdragocenejši porok vsega državnega napredka, vodilo naša skupna pota.« — Franc Jožef m. p.

Kaj bo?

Že danes je gotovo, da vsaj proglasitev Bolgarije za kraljestvo ne bo imelo vojske s Turčijo za posledico. Veliki vezir Kamil paša je izjavil, da se bo mir vzdržal in tudi turški listi pišejo zmerno. Velevlavstvi pivljajo na Turčijo pomirjevalno in ji skušajo dopovedati, da se je zgodilo, kar se je zgoditi moralo. Položaj je tako ugoden, da nemški kancelar Bülow niti svojega dopusta, ki ga uživa v lepem Norderneyu, ni prekinil.

Zaradi aneksije Bosne pa vlada vsaj po listih veliko razburjenje. Zdi se, da so vse velevlavsti, izvzemši Nemčijo in Italijo, popolnoma brez glave, ako vsa stvar ni fingirana. Srbija je pač v resnici vsa iz sebe. Njeni politiki napovedujejo vojsko in ščuvajo kralja Petra, naj se postavi armadi na čelo ter prekorači Drino. Seveda bi to za kralja Petra bila ugodna prilika, da reši svoj precej omajani ugled, toda se bo najbrž premislil in baron Aehrenthal bo brezdvomno poskrbel, da ohladi vročevrno politiko v Belgradu.

Anglija — ta sebična in zahrbtna intrigantinja — seveda tudi kriči, da se Bog usmili, in uredniki londonskih dnevnikov pozivljajo na vojsko proti Nemčiji. Seveda bi radi, da bi ta posel zanje opravila Francoska, ki pa si je izmed vseh Avstriji nasprotnih držav ohranila najbolj hladno kri. Oficiozno se namreč iz Pariza poroča, da se namerava novembra meseca sklicati mednarodni kongres v Parizu in urediti balkanske zadeve. Seveda s privoljenjem Turčije, Avstrije, Nemčije in Italije. Medtem pa se bosta Avstrija v Bosni, Bolgarija pa v Rumeliji že tako trdno etablirali, da kongres na teh dejstvih ne bo mogel nič izpremeniti.

Kaj pa Rusija? Gospod Izvolskij je igral te dni precej dvoumno vlogo, tako da bo imel tudi on precej dobička. Prej je

bil z Aehrenthalom sporazumljen, zdaj je šel v Pariz tolažiti Francoze. Tudi on je zdaj za mednarodno konferenco, pa je dal objaviti po listih, da Rusija od te konference pričakuje, da ji bo dovoljen zopet svoboden prehod skozi Dardanele. Za Avstrijo je to tudi ugodno, kajti koncesija zahteva protikoncesijo, in tako je gospod Izvolskij izmed vseh te dni še najbolj pametno postopal.

Tudi Grški bo prišla vsa ta zmešnjava prav. Francoska in Angleška sta ji že obljubili Kreto. In konečno bo še Anglija imela dobiček, ker se bo v Egiptu utrčila.

Ferdinand je torej popolnoma na varnem. Dobro je vedel, da bo njegov korak imel za posledico veliko preklarijo med velevlavsti in se bo pri tem pozabilo na njegovo kraljestvo. Edino Avstrija utegne žrtvovati nekaj krvi za svojo novo pridobitev. Ne proti Srbiji, kajti ne verujemo, da bi se ta dala zapeljati do vojske proti mogočim sosedi. Gospod Milovanović je vendar izredno pameten državnik in iz Rima, kjer ima najboljši prijatelj, mu bodo gotovo svetovali, naj ne stori nepremišljene korakov. Kri utegne teči v Bosni, ako bodo ondodni Srbi in mohamedanci poizkusili aranžirati vstajo. Želeti je, da se to ne zgodi in se tudi opozicionalni Bosanci udajo v neizogibna dejstva in ne poslušajo hujskačev iz sosednega kraljestva, ki bodo tudi nosili odgovornost, ako nastanejo zapletki, ki bodo edino Bosancem v kvar.

Priobčujemo časniška poročila o aneksiji. Negotova in nezanesljiva bomo tudi označili kot taka. Naravno, da med poročili ni vse čisto blago, zlasti ne, kar se angleških, francoskih in srbskih tiče, ki gledajo aneksijo Bosne zelo po strani in bi radi izzvali konflikte. Tudi se vseh časniških poročil ne sme smatrati kot mnenja dotičnih vlad, ki pač položaj presojaajo bolj trezno kot različni reporterji in bojaželjni člankarji.

Dunaj, 6. oktobra. Sandžak novipazarski zapuste avstrijske čete že jutri in pojutrišnjem, ker se je bati insultov turškega prebivalstva. Vsled Avstriji sovražnega položaja v Srbiji in Turčiji se sodi o vsej zadevi pesimistiško in je Avstrija nasproti turški in srbski meji vse potrebno ukrenila, da bo na vsako eventualnost pripravljena.

Dunaj, 6. oktobra. Trdi se, da je Avstrija zato pospešila aneksijo, ker se je prepričala, da Turčija stoji na stališču, da Avstrija nima pravice Bosni podeliti ustavo. Treba je bilo Turčijo prehiteti, ker drugače bi bile nastale v Bosni homatije, ki bi jih bila mogla le dva armadna zbora potlačiti.

Dunaj, 6. oktobra. Nasproti vesti, da je bil Izvolskij popolnoma obveščen, kdaj in kako se bo Bosna anektirala, trdi »N. Wr. Tgbl.«, da je Aehrenthal Izvolskemu le povedal, da aneksija Bosne ni izključena.

Budimpešta, 6. oktobra. Avstrijski in ogrski parlament se še oktobra meseca skliče h kratkemu zasedanju, da se jima predložijo zakonski načrti glede na Bosno. Dela se na to, da bi stopili v veljavo že z novim letom.

Berolin, 6. oktobra. »Vossische Zeitung« poroča, da so avstrijski armadni zbori ob Donavi pripravljeni. Podonavsko brodovje je tudi pripravljeno za vsak slučaj. Bolgarija in Rumunija bosta Avstrijo podpirali, Rusija pa se še ni sprijaznila z aneksijo. Anglija soglašja z Avstrijo (?), Italija bo popolnoma mirovala.

Sarajevo, 6. oktobra. Bosanska vlada meni, da se bo proklamacija cesarjevega manifesta izvršila mirno. Vojaških priprav vlada ni ukrenila nobenih.

Sarajevo, 6. oktobra. Nasproti vestem, da avstrijske čete Sandžak zapuste nemudoma, se tu povdarja, da bo to končano šele koncem oktobra. — Z Dunaja se poroča, da Avstrija čet ne pokliče nazaj, dokler Turčija ne privoli v aneksijo.

Sarajevo, 6. oktobra. Srbi in opozicionalni mohamedanci že agitirajo.

Dunaj, 6. oktobra. Ogrji stoje na stališču, da se bo Bosna morala prikloniti deželam Štefanove krone. Nasproti temu se povdarja, da bo Bosna popolnoma samostojno upravno ozemlje. Bosna ne bo pošiljala nikakih zastopnikov v delegacije.

Dunaj, 6. oktobra. Tu se mudi hrvaška bosanska deputacija pod vodstvom sarajevskega podžupana dr. Mandiča, ki je konferiral tudi z dr. Gessmannom.

Belgrad, 6. oktobra. Oficiozno se poroča, da bo srbska vlada, ki je vsled zadnjih dogodkov seveda čisto iznenadena, razvoj stvari počakala. Seveda gleda s skrbjo v bodočnost, ker bi morala srbska vlada, ako bi se tangiral srbsko-nacionalni interesi, upoštevati ljudsko mišljenje. Z zdaj bo srbska vlada gledala na to, da se manifestacije vrše v redu. Vpoklicala bo tudi rezervnike k vojaškim vajam (kar se je že zgodilo s posebnim kraljevim ukazom od 6. t. m.)

Belgrad, 6. oktobra. Ministrski svet in konferenca poslancev se je bavila skoro izključno le z aneksijo Bosne. Z ozirom na razpoloženje v ljudstvu se je vladi svetovalo, naj čisto vse poizkusi in tvega, da aneksijo Bosne prepreči. Skupščina naj se takoj skliče in armada mobilizira. Kralj je vladi svetoval, naj previdno toda odločno varuje srbske koristi.

Belgrad, 6. oktobra. Danes ob 3. popoldne se vrši velik protestni shod proti aneksiji Bosne. »Politika« je izdala manifest, kjer roti kralja, naj se postavi armadi na čelo in nemudoma koraka proti Drini. Srbi morajo do zadnje srage krvi bojevati se in umreti, da se Bosna Avstriji ne prikloni. Zahtevamo mobilizacijo cele armade itd. — Po ulicah belgrajskih se demonstira. Množica vpije: Abcug Avstrija! Zivela avtonomna Bosna!

Londan, 6. oktobra. Angleška vlada smatra aneksijo Bosne in proklamacijo bolgarskega kraljestva za prekršitev berosske pogodbe in je ne bo sankcionirala. Šele tedaj bo izvršena dejstva priznala, če bodo druge velevlavsti svoje mnenje izrekle, zlasti Turčija, ki je najbolj interesirana.

Dunaj, 6. oktobra. Vojna uprava ni nobenega armadnega zbora mobilizirala.

Dr. Korošec o aneksiji.

Dunaj, 6. oktobra. Član »Slovenskega kluba« dr. Korošec, ki je te počitnice Bosno prepotoval, je glede na aneksijo Bosne izjavil, da jo je z ozirom na gmočni, kulturni, pravovarstveni napredek in z ozirom na velerbsko agitacijo pozdravljati. Zlasti slednja bi bila popolnoma brez moči, ako bi se Bosna priklonila z Dalmacijo vred hrvaškemu kraljestvu. Hrvatje, napredni mohamedanci in takozvani španiolci so za aneksijo.

Vojaške priprave Avstrije.

Dunaj, 6. oktobra. Zasebno se brzojavlja iz vojaških krogov, da vojna uprava mobilizuje 2. (Dunaj), 3. (Gradec) in 13. (Zagreb) zbor. Slednji je pripravljen takoj v Bosno odkorakati. Mobilizuje se zaradi varnosti in za vsako eventualnost, ne veruje se pa še, da bodo čete res morale stopiti v akcijo.

Neodvisna Bolgarija.

Sofia, 6. oktobra. Kralj Ferdinand je izdal proklamacijo na bolgarski narod. Povdarja, da je proglasitev neodvisnosti Bolgarije bila v interesu mirnega razvoja v deželi potrebna.

Carigrad, 6. oktobra. Turški ministrski svet je knezu Ferdinandu brzojavil, da turška vlada proti proglasitvi neodvisnosti Bolgarije in povzdigi v kraljestvo slovesno protestira pri vseh velevlavstih in se bo ravnala po njihovih odredbah.

Pariz, 6. oktobra. Tukajšnji bolgarski zastopnik je francosko vlado obvestil o koraku svoje vlade in izjavil, da bo Bolgarija sicer z vsemi močmi delala na to, da se mir ohrani, v slučaju potrebe pa svojo neodvisnost branila do zadnjega moža.

Pariz, 6. oktobra. Anglija in Francija delata za mir. Dopovedujeta turški vladi, da v resnici nič ni izgubila. Avstrija ji celo vrne popolnoma Novipazar in se odpove »poti v Solun«.

Londan, 6. oktobra. Veliki vezir je izjavil, da neodvisnosti Bolgarije ne smatra za casus belli. Ako Evropa želi berlinskopogodbo izpremeniti, se bo Turčija udala in priznala izvršeni dejstvi.

Dunaj, 6. oktobra. Oficiozno se potrja, da Anglija, Francija in Rusija delate na to, da se skliče glede na balkanske zadeve mednarodni kongres. Francija je velevlavsti o tem že obvestila. Z zdaj se pogajajo glede na obliko, v kateri naj se izvrši predlog. V Parizu že pripravljajo v to svrhu dvorano v ministrstvu za vnanje zadeve. Če Avstrija in Nemčija privolita, se kongres začne že novembra meseca. Velelike težave bodo seveda glede na sestavo programa.

AVSTRO - OGRSKA.

Krščanski socialci groze z obstrukcijo. — Češka deželnozborska volivna preosnova. — Razpust češkega deželnega in državnega zbora.

Visokošolski krščansko-socialni odsek je sklenil, da nastopi stranka z vsemi parlamentarnimi sredstvi proti prepovedi, da ne bi smeli dijaki nositi barv. Tudi »Zeit« poroča, da vstopijo krščanski socialci v opozicijo. — Po vladnem načrtu o češki deželnozborski volivni preosnovi bi dobili Čehi 206, Nemci pa 124 mandatov. Vseh poslancev bo 330. — Dr. Schreiner je izjavil, da niso resne grožnje o razpustu češkega deželnega in državnega zbora.

Širite, naročajte „Slovenca“!

Dnevne novice.

+ **Krajevna imena v koroškem dežel-nem zboru.** V seji deželnega zbora koroškega dne 6. t. m. smo doživeli zanimivo politično debato. Poslanec dr. Angerer je utemeljeval svoj predlog, naj deželni zbor pri vladi doseže enotno imenovanje krajev. V uradnih seznamih krajevnih imen iz leta 1880. in 1890. so bila baje krajem, kjer da so vedno bivali Nemci, dostavljena tudi »umetna, tuja, slovanska« imena, s čemer se je oviralo promet. V leksikonu občin po ljudskem štetju 1900 da je zmešnjava odstranjena, sedaj pa da pošta in uprava državnih železnic zopet uvaja imena, ki so bila uradno v rabi od leta 1880 do 1900. Na taki poti se je prišlo, tako trdi govornik, na Češkem in v Ljubljani do znanih dogodkov. Tudi na Koroško, kjer so Slovenci in Nemci stoletja v miru živeli in skupno delovali, (!) zanašajo že tuji agitatorji nemir. To nevarno agitacijo treba odbiti, »da ne doživimo grozovitosti, kakor so jih doživeli nemški meščani v Ljubljani, ki jim je neka tolpa (Horde) uničila lastnino.« In tako dalje. Za nas je dovolj, da vidimo, kam pes taco moli, in da občudujemo logično bistrumnost dr. Angererja. Poslanec Grafenauer je odgovarjal, da krivda glede zmešnjave pri krajevnih imenih ne zadeva Slovence. Ljudstvo je tako slabo poučeno, da krajevnih imen sploh ni znalo pisati, kamoli pisati pravilno. Mnogokrat se jim je vsled tega pisalo krivo in tako tudi tiskalo. Komisariji ljudskega štetja 1880. so dobili tendenciozna, nasprotujoča si navodila. Sicer pa je do nespoznanja pokvarjenih tudi mnogo nedvomno slovenskih krajevnih imen na Koroškem. Poslanec Wieser kliče državno pravdnistvo na pomoč proti voditeljem rojstnih matic, ki da potvarjajo družinske priimke in s tem ponarejajo javne knjige. Knezoškof dr. Kahn povdarja, da je glede vodstva matrik izdal ukaz, da se morajo voditi nemški, sme se pa pri tem rabiti tudi slovenščina. (Kako je torej pravzaprav? Op. ur.) Pri različnih pisavah do-dati je drugo v oklepajih. Glede drugih izkazov (zdravstvenih itd.) nima ingerence. Dež. predsednik baron Hein izjavlja, da so v občinskem leksikonu iz leta 1900 potrebne porave izvršene in da je le ta seznam krajevnih imen merodajen. Pri ljudskem štetju so dobili uradi od vlade nalog, kraje označevati le tako, kakor jih ljudstvo imenuje. Sicer pa da je opozoril osrednjo vlado, da bi se naj vsi seznamki krajevnih imen vjemali. Ukazal je, da morajo biti zdravstveni izkazi nemški. Obrnil se bo v tej stvari še enkrat na ordinarijat ter uporabljal zakonska sredstva, da se ga uboga. Tako se bo torej pod pretvezo, da treba varovati »zgodovinske spomenike«, lepo dalje ponemčevalo, in koroška duhovščina naj bo orodje za to svrhu.

+ **Na delavskih shodih** pri Devici M. v Polju in na Preski dne 6. t. m. zvečer seje vzelo na znanje razsodilo kranjskega deželnega predsednika barona Schwarza o štrajku popirnega delavstva. Pri D. M. v Polju so poročali Ziller, Müller in Jeriha, Medvodami pa Moškerc in Novinc. Na obeh shodih se je na predlog delavcev sklenilo, da se izreče zahvalo dež. predsedniku Schwarzu in drž. posl. dr. Ivanu Šusteršiču in Jožefu Gostinčarju.

+ **Slovenec misijonar v Patagoniji.** Dne 4. t. m. je nadškof turinski, kardinal A. Richelmy podelil nižje rede in subdijakonat Slovincu Alojziju Dejaku iz Nemške vasi pri Ribnici, ki je bil dosedaj profesor hrvatskih gojencev in viceprefekt v salezijanskem zavodu v Turinu. V kratkem se poda v Patagonijo (Južna Amerika), kjer bo misijonaril med tam naseljenimi Hrvati.

+ **Legina šola v Neblem** je storila svoj žalostni konec. Letos je niso več odprli, ker nimajo več koga učiti. Spodletela jim je grda namera. Vsa čast Nebelcemu!

+ **Sodnijske vesti.** Sodnijski adjunkt g. dr. Rob. Ogoreutz je prestavljen iz Novega mesta v Litijo, sod. adjunkt g. Anton Kuder pa iz Črnomlja v Novo mesto. Za dež. sodne svetnike so imenovani sodni tajnik g. Julij Bučar v Novem mestu za Novo mesto, substitut drž. pravdnika dr. Adolf Bosche iz Celja za Ljubljano (!) in g. Henrik Sturm v Idriji za Idrijo.

— **Tatvina v planinski koči.** Za Vodnikovo kočjo na Velem polju je daroval Fr. Steržaj, upravitelj na Koprivniku, lepo vezano zbirko zadnjega zvezka Gregorčičevih poezij — katere je izmaknil neki turist in jih odnesel. Tudi visoke planine niso varne pred uzmoviči!

— **Umrlj v Solkanu** gospod Franc grof Strassoldo Villanov, star 93 let.

— **Po deželi kroži neki imenik tvrdk.** O tem imeniku v Ljubljani nič ne vemo in je mogoče, da je splošno narodno žalost izrabila kaka privatna špekulacija. O zanesljivosti takega imenika je treba največje previdnosti.

— **Elizabetine znamke.** Pomožno društvo za jetične »Viribus unitis« na Dunaju je izdalo znamke s liko pokojne cesarice Elizabete. Dohodki znamk, ki stanejo 4 v. kos, so namenjeni podpori na pljučih bolnih otrok. Društvo, čegar pokrovitelj je cesar, vzdržuje že otroški dom v XVI. okraju na Dunaju in hoče svoje blagotnostno delovanje razširiti. Znamke so krasno izvršene. Načrt zanje je napravil arhitekt Josip Urban, v baker jih je vrezal Ferd. Schirnböck, tiskala jih je dvorna in državna tiskarna. Dobi se jih v pisarni za razpošiljanje Elizabetinih znamk na Dunaju, VI/2, Stumpergasse 47.

— **Cenjene naročnike,** ki doslej še niso poravnali oziroma obnovili naročnine na »Slovenca« za zadnje četrtletje tekočega leta, prosimo vljudno, da to store zanesljivo tekom tega tedna, da moremo poskrbeti za redno daljnje pošiljanje.

Ljubljanske novice.

lj **Aretiranci v Ljubljani, Mariboru in Ptuj.** Nad sodišče v Gradcu je odredilo, da se osebe, ki so aretovane vsled suma, da so bile udeležene pri ljubljanskih demonstracijah ne izpusti na svobodo. Ostati morajo do obravnave v preiskovalnem zaporu. V preiskovalnem zaporu je v Ljubljani še 17 oseb. Tudi v Mariboru in v Ptuj aretirane Nemce ne izpuste iz preiskovalnega zapora, vendar v Mariboru tako hite s preiskavo, da se bo obravnava v Mariboru vršila že v najkrajšem času. V Ptuj imajo pa obtoženi obtožnice že v rokah. Naj bi se tudi v Ljubljani obravnava kmalu razpisalo!

lj **Občinski svet.** (Seja 6. t. m.) Župan pozdravi veselo vest, da je Bolgarija postala neodvisna kraljevina (Živio) in si izprosi od občinskega sveta dovoljenje, da pošlje županu sofijskemu tozadevno brzojavno častitko. Župan se nato med drugimi zahvali tudi farni duhovščini, ki se je odrekla nagradi za pogreb Adamiča in Lundra, darovala to svoto za ranjence in pustila po cerkvah zanju zastoj zvoniti. Prečita neki dopis, v katerem naznanja železniška uprava, da se bo nemudoma začelo s **prezidavo južnega kolodvora v Ljubljani.** J. ž. je že v to svrhu imenovala stavbenega voditelja. — Dr. Tavčar se nato oglasi k besedi. Prekliče svojo trditev v eni zadnjih izrednih sej občinskega sveta, da je gospod Kulavic ob priliki streljanja vojaštva ploskal, dasi je že takrat to pogojno trdil. Izjavlja nadalje, da se on sam demonstracij ni aktivno udeležil. To izjavlja zato, ker je vojaško štacijsko poveljstvo častnikom prepovedalo »Rožo«. Taki koraki nas ne bodo ovirali, da ne bi kritizirali vojaštva, ako prav ne postopa. Kar se preiskav od civilne in vojaške strani tiče, upa govornik, da se bodo objektivno izvedle. Priznava, da se je nemškim someščanom godila krivica, česar pa ni kriva občina, ki je storila svojo dolžnost. Da bo pa konec kričanja, predlaga sledeče: Mestni svet skleni: Občina ljubljanska, ne da bi se postavno k temu siliti mogla, poplača iz proste volje vso uradno dognano škodo pri zadnjih izgredih na zasebni imovini povzročeno, toda le pod pogojem, da se k enakemu povračilu zavežejo tudi občine Celje, Ptuj in Maribor glede ondotnih škod. Sprejeto. Nato se reši dnevni red. — V kuratorij višje deklške šole se za ostalo upravno dobo treh let izvolijo Šubic, nač., Bleiweis, Dimnik, Triller, Perušek, Senekovič, Mally. — Isto zastopstvo se izvoli za kuratorij deklškega liceja in vanj se poleg teh še skliče Milica Hribarjeva in Franja Tavčarjeva. — Mestni svet ljubljanski se pridruži peticiji graškega obč. sveta na Južnožel., naj zlasti z ozirom na tujski promet in druge interese ne zviša voznih cen in ne odpravi povratnih, aboniranih in okrožnih listov po znižanem tarifu. — Poroča se o spremembi š 40 občinskega reda. Doklade bo treba zvišati. Stroški mestne uprave bodo namreč zelo narasli. Proračun za lincej se je prekoračil, novi mostovi, ki so potrebni vsled osuševanja barja, oziroma poglobitve ljubljaničine struge, bodo štirikrat toliko stali kot se je proračunalo, zidati bo treba več ljudskih in državno obrtno šolo itd., izdatki, ki bodo visoki okoli dva milijona. Treba bo doklade porazdeliti tako, da se bodo od nekatere vrste davkov smele pobirati višje doklade po načelu, da naj se premožnejši sloji bolj obdavčijo kot menj premožni. š 40 občinskega reda, ki temu stoji nasproti, naj se zato spremeni sledeče: »Doklade k neposrednim državnim davkom porazdeliti je, izvzemši osebno dohodnino, (Zak. z dne 24. junija 1898; dež. zak. št. 33) na vse v občini predpisane davke te vrste, ne glede na to, jeli obdačenec občan ali ne. Od doklad k direktnim davkom osebno oproščeni so dvorni, državni, deželni, občinski in javnih zakladov uradniki in sluga, potem vojaške osebe, naposled vdove in sirote navedencev. Oprostitev pa se raztegne le

na njihovo službeno plačo, na pokojnine, ki izvirajo iz službenega razmerja, na provizije, vzgojevalne doneske in milošinske užitke. Tudi se ne smejo službeni dohodki dušnih pastirjev priznanih verskih družb do zneska 2000 K in plača javnih učiteljev prikrajševati z občinskimi dokladi. Doklada k užitninam sme zadevati samo pouzitek v občinskem ozemlju, a ne pridelovanja niti trgovinskega prometa. Občinski svet sme skleniti v korist novim stavbam in prezidavam, delavskim hišam in drugim, javno zanimanje zadevajočim podjetjem olajšave ali tudi popolno oprostitev od občinskih doklad; izposlovati pa si mora za tak sklep višjega odobila.« — Privzu bratov Deghengi glede na zahtevano odpravo nekaterih nedostatkov pri Koližeju se ne ugod. — Prošnjam Josipa Oražna, Frana Kavčiča in Alojzija Lavenčiča glede na razdelitev, oziroma spremembo parcel se ugod, priziv Ferd. Staudacherja in Ferd. Schmitta ml. proti stavbenemu dovoljenju za zgradbo nove F. Zupančičeve vile ob Nunskih ulicah pa odkloni. — Resolucija »Zveze kovinarjev«, naj občina napravi lastno mesnico itd. se ne upošteva. — Na vprašanje Velkavrha, kdaj se odkrije cesarjev spomenik, župan odgovori, da je bilo slovesno odkritje določeno 4. oktobra, da je bilo povabljenih okoli 300 občin, da sta bila povabljeni tudi baron Beck in Bienert, da se je pa zaradi žalostnega razpoloženja spričo dogodkov 20. septembra morala slavnost odgoditi. Odkril se bo spomenik drugega decembra ob priliki jubilejne svečanosti. — Javni seji sledi tajna.

lj **Vlom — 100 kron nagrade.** Danes ponoči se je skozi odprto okno vtihotapil v pritlično stanovanje gospoda Ivana Črnete v Slomškovih ulicah št. 13 dosedaj še neznan tat, ter ukradel zlato žepno remontoir uro z zlato verižico, ki je imela za obesek triplemensko zlato verižico z »vero, upanje in ljubezen« in še nekaj drugih priveskov, vredno 80 K; zlato oklopno zapestnico z obeskom in napisom »Vergissmeinnicht«, vredno 65 K; zlat prstan liki verižice s priveskom angeljčka, vredno 40 K; dva zlata prstana z zelenim, rdečim in belim kamenom, srebrn prstan cilindar uro in 19 K 75 v denarja, obstoječega iz dveh jubilejskih tolarjev po 5 kron, drugo pa v drobižu. Ko se je gospod Črne prebudil je tat skočil skozi okno na ulico in zbežal. Oškodovanec je obljubil onemu, ki bi zamogel dati policiji podatke, potom katerih bi se dobile ukradene reči nazaj 100 kron nagrade, v slučaju pa, da se dobi nazaj samo njegovo zlato uro z verižico, dobi izsleditelj 50 kron nagrade.

Izpred sodišča.

Demonstracije pred okrajnim sodiščem.

Anton Wanka, roj. 1856 l., tajnik c. kr. tobačne režije je obsojen, da je 18. t. m. hotel skozi kordon, daši se mu je to prepovedalo. Sodi g. dr. Bulovec. Bil je aretiran. Wanka izpove, da je 18. t. m. šel h kazini, ne da bi ga kdo motil in ne da bi bil kak kordon, ker je bila demonstracija že končana, »Zvezda« pa prazna. Le tu in tam so stale gručice orožnikov. Tudi izven »Zvezde«, kjer je stal prej kordon, je bilo le malo ljudi. Wankova žena je želela si ogle dati razbite šipe. Šel je na to z ženo proti kazini. Pred urušilinsko cerkvijo na cesti ga je ustavil neki orožnik in rekel: Tu ni dovoljeno hoditi. Wanka se je nato povrnil in se le čudil, kako da ne sme zdaj skozi, ko je pred tremi minutami smel pred kazino in nazaj. Vprašal je orožnika, če ga pozna in se mu tudi predstavil. Nadstražnik Kržan je povedal orožniku, da je tajnik c. kr. tobačne tovarne Wanka. Na to je še prosil orožnika, naj ga pusti pred kazino. Orožnik je na to kričal nanj: Molčite! Ne govorite! Orožnik ga je na to aretiraj, dasi je rekel, da ne gre naprej. Odpeljan je bil v stražnico. Priča Ivan Tršar, c. kr. orožniški postajevođa se zapriseže na predlog Wankovega zagovornika dr. Walentschaga. Izpove: Orožniki smo imeli povelje, da zapremo ulico. Ljudi smo pritiskali nazaj. Kordona še ni bilo. Wanka je hotel skozi z neko gospo proti kazini. Opozoril ga je slovensko in nemško, naj gre nazaj. Ker se ni pokoril, ga je opozoril v imenu postave, naj gre nazaj. Ker ni mogel izvrševati svoje službe brez aretacije, ga je aretiraj. Bilo je v bližini več kot sto ljudi. Predstavil se je Wanka orožniku šele po aretaciji. Nadstražnik Kržan Jakob potrdi, da je moral orožništvo izprazniti »Zvezdo«. Potrdi orožnikove izpovedbe. Zasliši se še obtoženčeva žena Hedvika Wanka, ki potrdi, da je šel pred nekaj minutami prosto skozi. Izrecno je rekel Wanka orožniku, da gre nazaj. Dr. Neubauer: »To stori radovednost!« Sodnik: »Prosim, priče ne žaliti!« Dr. Neubauer predlaga, naj se kaznuje v zmislu š 314 vmešavanja v uradovanje. Dr. Walentschag pledira za oprostitev. Sodnik proglasi oprostilno razsodbo.

Štajerske novice.

š **Razbijalec šip celjskega »Narodnega doma« obsojen.** Dne 6. t. m. so bili obsojeni pred celjskim okrožnim sodiščem Fr. Mehlisack, Otmar Berdanz in Simon Zuzzi, in sicer Mehlisack in Berdanz v štiritedensko ječo, Zuzzi pa v tridnevni zapor. Dognalo se je, da so pobili nekaj šip na »Narodnem domu« in pa na dr. Sernečevem stanovanju.

š **Protestni shod v Brežicah** radi septemberskih dogodkov se vrši dne 11. t. m. popoldne v vsakem slučaju in ob vsakem vremenu. Politična oblast baje name-rava udeležencem iz Hrvaške zabraniti v Brežicah z vlaka stopiti, udeležencem s Kranjske pa zabraniti prehod čez novi most. Ukrenilo se je potrebno, da se prepreči ta atentat na svobodo zborovanja.

Telefonska in brzojavna poročila.

MINISTRSKI SVET.

Dunaj, 7. oktobra. Danes se je vršil ministrski svet, ki se je bavil z razmerami na Češkem. Navzoči so bili vsi ministri. Ministrski svet je določil posameznosti volivne reforme za češki deželni zbor.

Dunaj, 7. oktobra. V današnjem ministrskem svetu je bila tudi končno rešena predloga o starostnem in invaliditetnem zavarovanju.

V BOSNI.

Sarajevo, 7. oktobra. Ob 8. uri zjutraj je bilo tu in po vseh mestih dežele nabita na javnih trgih cesarjeva proklamacija, ki je izšla v vseh deželnih jezikih in je natisnjena z latinskimi črkami in cirilico. Občinstvo jo je z največjo radovednostjo pričakovalo. Že v najzgodnejših urah so bile ceste polne občinstva, posebno mnogo občinstva je bilo pred poslopjem deželne vlade. Z javnih poslopij vihrajo zastave. Proklamacija je napravila velikanski vtisek na občinstvo, tudi na turško prebivalstvo. Mir in red je vzoren. Župan je sklical za popoldne slavnostno sejo občinskega zastopa. Za zvečer je napovedana razsvetljava.

ALI BO VOJSKA?

Carigrad, 7. oktobra. Politična situacija se komplicira, ker nekatere vlasti Turčiji svetujejo, naj Bolgariji napove vojko.

Berolin, 7. oktobra. »Berliner Tagblatt« poroča iz Carigrada: **Diplomatične zveze med Turčijo in Bolgarijo so prekinjene.** Včeraj se je vršil turški ministrski svet, ki je sklenil takoj odpoklicati iz Sofije cesarskega turškega komisarja. Definitivni nadaljni sklep je odložen, da pridejo nova poročila, vendar je veliki vezir po vojnem ministru poslal na mejo že vsa potrebna navodila. Mnogi silijo, naj se napove Turčiji vojko, vendar o kakem splošnem navdušenju za vojko ne more biti govora. Mladoturški odbor je sedaj proti vojski, ker se boji da nastane reakcija, ako bi bili voditelji Mladoturkov, ki so večinoma častniki, poklicani pod orožje. Sedaj se hitro sestavlja ljudsko brambo, ki naj bi v slučaju vojske skrbela za red v deželi. Listi poročajo, da je grški poslanik zagotovil turškemu velikemu vezirju, da bo v slučaju vojske Grška dejanska z armado podpirala Turčijo ne da bi za to zahtevala kake teritorialne odškodnine.

Atene, 7. oktobra. 30.000 rezervnikov, ki so dovršili vojne vežbe, so pridržani pod orožjem. Grška armada se koncentrira v Tesaliji.

Belgrad, 7. oktobra. V srbskih političnih krogih se povdarja, da so dogodki na Bolgarskem Srbiji pač jako blizu, da se pa Srbija ne more angažirati na dve strani. V Srbiji so posebno hudi, ker si je knez Ferdinand nadel naslov »bolgarski car«.

Peterburg, 7. oktobra. Rusija bo 8. t. m. odposlala berlinskim signatarnim vlastim noto, v kateri jih bo vabila na sestanek, da se revidira berlinska pogodba. Na sestanku bo tudi razgovor o rusko-turških koncentracijah.

PRESTOLONASLEDNIK V BOSNI IN HERCEGOVINI.

Praga, 7. oktobra. »Narodni Listy« poročajo, da bo prestolonaslednik Fran Ferdinand takoj po parlamentarni rešitvi aneksije Bosne in Hercegovine prepotoval obe deželi.

KONČANA STAVKA.

Medvode, 7. oktobra. Zastava vihra na drugu pred društvenim domom v znamenje zmage delavstva. Vse je veselo.

OBSTRUKCIJA V GORIŠKEM DEŽ. ZBORU.

Gorica, 7. oktobra. Včerašnja sejo je deželni glavar moral prekiniti, ker so slovenski liberalci s svojimi interpelacijami izzval velik konflikt, v katerega se je z vzkliki umešavala tudi galerija. Posebno hud je bil Andrej Gabršček. Poslanci so si klicali: »Na svidenje pri volitvah!«

ZARADI GOLJUFIJ PRI KVARTANJU.
Trst, 7. oktobra. Včeraj so bili od porotnega sodišča v Trstu obsojeni: Sepič v deset, Cusin v šest, Mariotti v pet, Mosca v tri mesece ječe.

Odtok vode pospešujočo, kislilno raz-
VITA redčujočo. Naravni Natron-lithion vrelce proti vodni kislini, irganju, diabetes, želodcnemu in črevesnemu kataru, boleznim v mehurju in ledvicah itd. Dobiva se povsod, v Ljubljani 2543 12-2 pri Mih. Kstnerju.

TRŽNE CENE.	
Cene veljajo za 50 kg.	
Budimpešta 7. oktobra.	
Pšenica za oktober	11.75
Pšenica za april	11.96
Rž za okt.	9.60
Oves za okt.	8.08
Koruza za maj l. 1909	7.40
Efektiv: 5 ceneje.	

Meteorološko poročilo.
Višina n. morjem 306.2 m, sred. zračni tlak 736.0 mm.

Dan	Čas opa-zovanja	Stanje baro-metra v mm	Tempe-ratura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
6	9. zveč.	745.5	9.0	sr. svzh.	jasno	
7	7. zjutr.	47.0	1.5	sl. jug	"	0.0
	2. pop	45.6	15.2	sl. jzah.	"	
Srednja včerašnja temp. 12.1°, norm. 12.0°.						

Brez posebnega obvestila.

Tugepolna **rodbina Trost-ova** naznanja vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naša iskreno ljubljena mati, oziroma stara mati, prababica, tašča, sestra in teta, gospa 2627

Katarina Trost roj. Lilsdorf
po dolgi, mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajočo, dne 7. oktobra, v 75. letu starosti mirno v Gospodu zaspala.
Pogreb predrage rajnice se vrši jutri v četrtek dne 8. oktobra iz hiše žalosti, Rimska cesta št. 23 na pokopališče k Sv. Križu.
Sv. maše zadušnice se bodo brale v več cerkvah.
Ljubljana, 7. oktobra 1908.

ZAHVALA.
Blagorodni gospod Gabrijel Piccoli, lekarnar v Ljubljani in posestnik vile v Mostah pri Breznici, je v častni spomin svoje blage umrle gospe soproge, ki je bila vedno zelo dobrotljiva, izročil podpisnemu župniku 50 kron za reveže brezniške župnije. Za ta velikodušni dar se v imenu svojih faranov prav toplo zahvalim visokospoštovanemu gospodu darovalcu.
Tomaž Potočnik.

Prodaja se radi selitve še skoro
2620 nov dobro ohranjen 1-1

šivaleni stroj
po ugodni ceni — Vprašanja naj pošiljajo na upravnišтво Slovenca.

2631

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš preljubljeni sin, oziroma brat, svak in stric, gospod

Leopold Puppis
v torek ob 11¼ uri ponoči, po dolgi mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajočo, v 29. letu svoje starosti, mirno v Gospodu zaspal.
Pogreb nepozabnega rajnika se vrši v četrtek, dne 8. oktobra ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti na pokopališče v Gor. Logatecu.
Dragega rajnika priporočamo v blag spomin in molitev.
Gor. Logatec, 7. oktobra 1908.

Žalujoči ostali.
Mesto vsakega posebnega naznanila.

2614

Globoko užaljenim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je Vsemogočni poklical k Sebi našega ljubega očeta, soproga strica, gospoda

Antona Pirša
posestnika
kateri je danes ob polu 6. uri zjutraj previden s sv. zakramenti za umirajočo v 69. letu starosti mirno v Gospodu zaspal.
Pogreb se bode vršil v sredo, dne 7. oktobra, ob 10. uri popoldne iz hiše žalosti Novi trg št. 10 na pokopališče na Zaljah.
Sv. maše zadušnice se bodo brale v raznih cerkvah.
Blagega pokojnika priporočamo v blag spomin in molitev.
Kamnik, 5. oktobra 1908.

Ivana Pirš
soproga.
Ostali žalujoči otroci.

Hranilnica in posojilnica v Kamniku naznanja žalostno vest, da je njen odbornik gospod

Anton Pirš
posestnik v Kamniku (Novi trg)
dne 5. t. m. umrl.
Pogreb bode v sredo, dne 7. t. m. ob 10. uri popoldne.
Kamnik, dne 5. oktobra 1908.

2615 1-1 **Odbor.**

SOMIŠLJENIKI! SOMIŠLJENICE!
Zahtevajte v vseh prodajalnicah in tobakarnah vžigalice »Slovenske kršćanske socialne zveze«. »V korist obmejnim Slovincem!« Kupujte te naše vžigalice!

Opreme za neveste in novorojenčke
domačega izdelka

2407 priporoča **M. ALEŠOVEC** najtopleje. 10-6

Priporoča pa tudi vse drugo perilo za gospe in gospode po **jako nizki ceni in najfinejši izvršeno.** — **Učenke v pouk zamorejo vstopiti vsak dan.**

Prvo učilišče za izdelovanje perila, Ljubljana, Elizabetna cesta 6.

Za tesarje!
Predelavci in delavci za izdelovanje pragov in tesanje stajbenega lesa se takoj sprejmejo na Gor. Štajersko. Delo je trajno do spomladi ali poletja. Ponudbe pod „W. K. 1794“, na **Rudolf Mosse, Dunaj l., Seilerstätte 2.** 2607 3-1

V boljših krogih **dobro vpeljana**
dama si more zagotoviti 2570 2-2

dober zaslužek
s prevzetjem nekega zastopstva. Cenjene ponudbe pod „**Dahodek**“ na upravo lista.

Ura z verižico :
samo 2 K
zaradi nakupa velike množine ur „Schlesich. Exporthaus“: 1 krasno pozlačeno 36 ur idočo prec. - anker - uro z lepo verižico samo za 2 K, s triletnim pismenim jamstvom. 3 kosi K 5.50. Razpošilja proti povzetju. 2621 1-1

„**Preuss. - Schles. Exporthaus**“
A. Gelb, Krakov L. 109.
Za neugajajoče denar nazaj.

Vajence
sprejme **velika mesarija.** Naslov pove upravnišтво „Slovenca“. 1564 3-2

Kot pomagalka
v kako kuhinjo bi rada prišla poštena in pridna 22letna dekle. Gleda v prvi vrsti na to, da se priuči gospodinjstvu. Dobila bi rada mesto v kaki poštini katoliški hiši pri Tržiču ali Kranju. Ponudbe do novembra pod „Prilika“, poštroležeče Tržič na Gorenjskem. 2616 5-1

Rabljene toda dobro ohranjene dele za

transmisijo
prodaja nekdo po primerno nizki ceni. Naslov pove uprava tega lista. 2630 3-1

Ure! Milko Krapeš Gramofoni!
urar, Ljubljana, Jurčičev trg štev. 3.
Priporočam svojo zalogo **zlatih, sreb. tula nikel. žepnih in različnih stenskih ur,** vsake vrste **budiik, zlate verižice, prstane, uhane, bisere z dragulji. Srebrno in iz kineškega srebra orodje.**

Gramofone in najnovejše slovenske plošče od K 3 naprej. Vsi tu navedeni predmeti se točno in po nizki ceni popravljajo. 2393 4

Staro zlato in srebro kakor tudi drago kamenje kupujem ali vzamem v zameno. Ceniki na zahtevno poštne prosto.

Potnika
izurjenega in zanesljivega iščejo proti proviziji za prodajo vsega lanenega in bombaževinastega blaga. Prij. ponudbe pod „**Tkalnica**“ na upravnišтво Slovenca. 2595 1-1

Stara gostilna
dobro idoča na deželi na Gorenjskem ob glavni cesti se takoj **odda v najem ali na račun.** Hiša je jako pripravna za oženjenega obrtnika in voznika, zraven se nahaja veliko gospodarsko poslopje s hlevom. Naslov pove uprav. „Slovenca“. 2534 3-1

Prvi Kinematograf Pathé. Prej „**EDISON**“. **DUNAJSKA CESTA.** Nasproti kavarni „Evropa.“ Vsako soboto in sredo nov program!
Predstave ob delavnikih: ob 4., 5., 6., 7. in 8. uri.
Predstave ob nedeljah in praznikih: ob 10. in 11. uri dopold. in ob 3., 4., 5., 6., 7., 8. in 9. uri popoldne.
Cene prostorom: I. prostor 60 v., II. prostor 40 v., I. prostor otroci 40 v., II. prostor otroci in vojaki do narednika 20 v. Vsak četrtek in soboto od 3. do 6. ure predstave po nižani ceni. I. prostor 20 v., II. 10 v. Slike se dobivajo samo iz prve svet. pariške tvor. Pathe Frères. **Ravnateljstvo kinematografa „Pathé“.**

V Angleškem skladišču oblek, O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg 5.
obsega zaloga čez

25.000 komadov najnovejše jesenske in zimske konfekcije
za gospode, dame, dečke, deklice in otroke.
Čudovito nizke cene! — Prodaja na debelo z znatnim popustom. — Čudovito nizke cene!

Kongres srednjih stanov.

Dunaj, 5. okt.

Danes se je pričel v poslanski zbornici drugi mednarodni kongres srednjih stanov. Prvi je bil leta 1905 v Litui. V ožjem odboru avstrijskem so: Član gospodarske zbornice in predsednik urada za pospeševanje obrti dr. Exner, minister dr. Gessmann, predsednik poslanske zbornice dr. Weiskirchner, sekcijski šef v trgovinskem ministertvu dr. Müller, ministrska svetnika dr. Ertl in dr. Breycha, predsednik osrednje statistične komisije dr. Jurašek, dunajski advokat dr. Kienböck, tovarnar dr. Medinger, profesor na dunajski tehniki dr. Schwiedland, vseučiliški profesor dr. Schindler, prvi tajnik nižjeavstrijske trgovske in obrtne zbornice Riedl, sekcijski svetnik dr. Schindler in dr. Vetter. V širšem odboru pa so razni državni poslanci, obrtniki, trgovci, tovarnarji in načelniki raznih združenj zvez.

Kaj hoče ta kongres? V svojem vabilu naglašajo odbor: Močan srednji stan je potreben faktor v državnem organizmu. Obstanek srednjih stanov je pogoj zdravega socialnega razvoja. V proslah srednjih stanov morata vzajemno sodelovati zakonodajstvo in javna uprava s primerno organizacijo samopomoči.

Naloga mednarodnega kongresa srednjih stanov je torej razprava o pravih in izdatnih sredstvih in potih, ki omogočijo praktično povzdigo poljedelskega, obrtniškega in trgovskega srednjega stanu ter uporaba izkušenj v raznih državah.

Točke razprave na sedanjem kongresu so:

1. Strokovna izobrazba poljedelskih in obrtniških producentov in tehnični pripomočki v konkurenčnem boju. V zvezi s tem predavanjem je strokovna razstava modernih strojev.
2. Organizacija in pomen gospodarskih združenj za dobavo in prodajo s posebnim ozirom na zalaganje armade.
3. Organizacija poljedelskih in obrtniških kreditnih zavodov.
4. Pospeševanje domače industrije.
5. Stanovanjsko vprašanje.
6. Stavbeni obrti.

Za razprave so določeni štirje dnevi. Beseda »politika srednjih stanov« je pri nas že davno izgubila oni sumljivi postanski pomen, ki ga je imelo v početku socialno gibanje. Ako govorimo o »malem možu«, ki je nekak tip srednjih stanov, ne govorimo proti industriji. Moderni gospodarski politiki smatrajo kot svojo nalogo pospeševati koristi »malega moža«, to je kmeta, obrtnika, rokodelca in trgovca vzporedno z industrijo. Gospodarska organizacija in strokovna izobrazba najširših slojev ste glavni točki socialne politike, ki obsega tudi delavsko vprašanje. Pojem »srednjega stanu« torej od narodnih ekonomov ni še docela pojašnjen in omejen. Delavstvo kot tako je važen faktor za razvoj malega obrta, male in velike industrije pa tudi poljedelca. Politika srednjih stanov torej pomenja zjednačenje interesnih nasprotij med producenti.

Na prvi pogled pa je jasno, da je države pravica in dolžnost, da podpira in daje pravo smer socialnemu razvoju najširših slojev prebivalstva s pozitivno zakonodajo in previdno, modro upravo. Vse to pa nima pravega uspeha brez samopomoči, gospodarske organizacije in strokovne izobrazbe. Na kongresu pa je najugodnejša politika, govoriti tudi o uspehih in neuspehih v raznih drugih državah. Tu se izmenjavajo mnenja, čistijo pojmi, porajajo nove ideje, ki se pozneje udeležujejo v življenju. Taki shodi in kongresi pa so včasih tudi mnogim le v zabavo, prijeten izlet v tuje kraje...

Volitev predsedstva.

Kako daleč sega narodna mržnja, pokazala je danes takoj volitev predsedstva. V takozvanem pripravljavnem odboru je mnogo slovanskih politikov in za socialno reformo zaslužnih mož. Tudi osem slovenskih državnih poslancev najdemo v imeniku kongresnega odbora poleg mnogih čeških in poljskih. Dvomim pa, da so sploh katerega vprašali, ali hoče sodelovati pri pripravah. Ožji dunajski odbor pa je sam na svojo roko izbral člane predsedstva ter jih danes predlagal v predsedstvo. In med temi ni ne enega Slovana, pač pa kar šest Prusov. Predsednik pripravljavnega odbora dr. Exner je sicer danes naglašal v svojem nagovoru, da so izključena vsa politična, narodna in verska vprašanja. To je tudi povsem pravilno. Tembolj je razburilo slovanske člane in goste, da so popolnoma prezrli Sloane pri volitvi predsednikov in zapisničarjev. Poljaki, Čehi in Jugoslavlani so glasno izražali svojo nezadovoljnost. Poslanec Hraský vstane, izrazi nevoljo v imenu tovarišev, češ, da bi se spodobilo vsaj ene-

ga Slovana voliti v predsedstvo, n. pr. znanega veččaka in češkega deželnega odbornika Adameka. Predsednik dr. Exner se izgovarja, da ni pričakoval toliko slovanskih udeležnikov. Ta izgovor je naravnost smešen že z ozirom na imenik pripravljavnega odbora in na narodnostne razmere v naši državi.

Deželni poslanec češki Adamek pa vstane in izjavi, da se v teh razmerah od-pove časti predsednika. Nato so vstali vsi slovanski udeležniki in demonstrativno zapustili dvorano. Zbrali so se v pisarni zborničnega podpredsednika dr. Začka, da se razgovore o nadaljnjem postopanju. Vsi so bili edini v tem, da morajo dobiti zadoščenje za žaljeno narodno čustvo. Večina čeških udeležnikov ja odločno zahtevala, da se sploh več ne udeležujejo kongresovih posvetovanj. Posredovali so poljski in slovenski poslanci. Z ozirom na mednarodni značaj kongresa in možnost, da bode časopisje pred vso Evropo očrnilo avstrijske Sloane kot nestrpne proti Nemcem, naj se predsedstvu izroči najostrejši protest proti temu žaljivemu in netaktnemu postopanju. Ako predsednik dr. Exner javno da primerno zadoščenje, hočejo se Slovani udeleževati kongresa, sicer zapuste kongres. Prišla sta miriti minister dr. Gessmann in njegov pisarniški vodja, dvorni svetnik pl. Khoss, češ, da se ta »lapsus« ni zgodil namenoma. Po daljšem posvetovanju so sklenili naslednji protest:

Podpisani člani mednarodnega kongresa čutimo dolžnost, da v svojem in svojih tovarišev imenu odločno protestujemo, ker v predsedstvo ni bil izvoljen noben Slovan, akoravno Slovani v Evropi, osebno pa v Avstriji, zavzemajo častno mesto. Današnja volitev predsedstva je globoko užalila našo narodno čustva. Opravičeni bi bili izvajati skrajne posledice, vendar izjavljamo iz stvarnih razlogov, da podamo ta protest in se udeležujemo nadaljnjih posvetovanj.

Ta protest so v imenu Poljakov podpisali: Poljska poslanca dr. German in dr. Staniszevski, češki poslanci Čelakovský, Dürich in Hraský, v imenu Jugoslovanov Povše in Žitnik. Sklenili pa so, da v odsekih ne sprejmo nobenega častnega mesta. Medtem so se v zbornični dvorani vrstili razni pozdravi. Koncem prve seje prečita tajnik dr. Vetter protest slovanskih poslancev. Predsednik dr. Exner, ki je pozabil tudi na običajni izraz udanosti vladarju, se je izgovarjal zopet, da je le slučajna ta »pomota« pri volitvi predsedstva, kar jako obžaluje. Ta izjava je bila sicer »komaj zadostna«, vendar pa slovanski udeležniki niso hoteli napravljati daljnih demonstracij pred zborovalci iz raznih držav. Vseh udeležnikov je toliko, da je bilo zasedenih vseh 516 sedežev in so mnogi morali še stati.

Pozdravi.

Med opisanimi dogodki so se vrstili nagovori in pozdravi. Predsednik dr. Exner je opisaval namen kongresa.

Med živahnim odobravanjem je minister za javna dela dr. Gessmann v prvi vrsti naglašal potrebo delavskega varstva in zavarovanja. Dosedanji razvoj narodnega gospodarstva pa je skoraj že upropastil tudi srednje stanove. Države dolžnost je, da tudi te stanove varuje s primernimi zakoni in dobro upravo. Skrbeti je treba za strokovno izobrazbo, tehnične pripomočke in potrebni kredit, brez katerega se mali producent ne more vzdržati v konkurenčnem boju z velikim kapitalom.

Govorili so še zbornični predsednik dr. Weiskirchner, nižjeavstrijski deželni maršal princ Liechtenstein in župan dr. Lueger, ki je s svojim sonornim glasom in prirojeno mu živahnostjo vzbujal najživahnejše ploskanje. Otvoritvene seje so se udeležili tudi ministri baron Bienerth, dr. Fiedler in dr. Ebenhoch. O razpravah hočem še poročati.

Dunaj, 6. oktobra.

Kaj je srednji stan?

Poročila je pričel sekcijski načelnik dr. Jurašek o vprašanju, kaj je srednji stan. V srednjem stanu razlikuje poročevalec dve plasti. Spodnja plast kmečkega srednjega stanu obsega posestva od 2 do pet hektarov, višja plast posestva od 5 do 50 hektarov rodovitne zemlje.

V nižjo vrsto obrtniškega srednjega stanu šteje dr. Jurašek obrtnike z dvema do pet oseb, v višjo vrsto obrtnike s šestimi do deset oseb.

Na ta način dobi, da pride sploh v spodnji plasti kmečkega srednjega stanu na 955.000 samostojnih malih kmetov 3.400.000 oseb, v višji plasti na 973.000 posestnikov in 12.000 uslužbencev 3 milijone 700.000 oseb.

Prebivalstvo Avstrije razvrsti dr. Jurašek v štiri skupine. Najvišja vrsta, ki ne spada več med srednje stanove, šteje v

Avstriji okroglo 100.000 družin ali 300.000 oseb. V višji razred srednjega stanu se sme šteti 1.100.000 družin ali 4 milijone oseb, v nižji razred dva milijona družin ali šest in pol milijona oseb. V nižji razred srednjega stanu uvrsti statistika 2.160.000 družin in do 5 milijonov uslužbencev, skupaj nad 14 milijonov oseb.

Po tem računu šteje v Avstriji najvišji sloj prebivalstva 1 odstotek prebivalstva, višji razred srednjih stanov 16 odstotkov, nižji razred 25 odstotkov, najnižji sloj pa 50 odstotkov. Juraškovo poročilo bode jutri tiskano in objavljeno.

Obrtni kredit.

O tem vprašanju je včeraj v odseku poročal vseučiliški profesor dr. Schmid. Vodilne misli njegovega poročila so: Mali obrtnik potrebuje kredita. Ta kredit se omogoči direktno s primerno organizacijo kreditnih zavodov po načelu Raiffeisenovih posojilnic. V mestih bi si morali obrtniki sami ustanoviti rokodelske kreditne zadruge. Za izvršitev te ideje naj se ustanovi osrednji urad, ki naj je v zvezi z državnim uradom za pospeševanje obrti. Krona tega kreditnega poslopa naj bi bila osrednja združna blagajna, pri kateri naj obrtniki dobe primerno zastopstvo.

Komisar v trgovinskem ministertvu Gaertner je obširneje poročal o organizaciji kredita za male obrtnike. Ti mnogo razupajo svojim odjemalcem. Te terjatve mora mali obrtnik pokriti s cenanim kreditom. Za malega obrtnika pa pride v poštev le osebni kredit. Izgube iznašajo pri dobro urejenih zdruških 2 odstotka, ki se mora pokriti pri obrestih s premijo za riziko. — Uprava kreditnih združenj ne sme biti draga. Zadruga morajo biti natančno poučene o razmerah svojih članov, določiti visokost kreditov in zahtevati točna odplačila. Podlaga kreditni organizaciji mora biti osrednja banka, ki je v zvezi z denarnim trgov in bi imela tudi revizijsko pravico.

Kmečki kredit.

V odseku za kmečki kredit je poročal dr. Grabein o kreditni organizaciji v Nemčiji. Tam je 15.000 kmečkih kreditnih zavodov s kapitalom 1800 milijonov mark. O tem vprašanju se je mnogo govorilo v odseku brez stvarnega uspeha.

Obrtni pouk.

Tudi v tem odseku nismo slišali novih idej. Splošno so naglašali govorniki, da morajo obrtne šole gojiti tehnično in trgovsko izobrazbo obrtnega naraščaja.

* Večna molitev, z velikim tiskom. Ta molitvenik, ki je med slovanskim ljudstvom razširjen v mnogo tisoč izvodih, prevzame »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani v svojo zalogo in bo osmi natis izdala s prav debelimi črkami. Dotiskan bo osmi natis, če se ne pojavijo nepričakovane zapreke, do Božiča. Molitvenik bo obsegal tudi z velikim tiskom vse molitvene ure in poleg tega tudi najpotrebnejše mašne in druge molitve. Cena bo nekaj višja, kakor dosedaj, ker bo tudi število strani zelo naraslo. S to izdajo bo častivcem presv. Rešnjega Telesa posebno ustrezno.

* Slike naših mož, Vodnika, Slomška, Prešerna in Gregorčiča v barvah in krasnem okvirju je ravnokar založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani. — Cena za vsak portret v okvirju 7 K 60 vinarjev. Velikost slik z okvirjem vred 24 × 20 cm.

Proda se popolnoma nerabljen najnovejši natis Herderjevega leksika (8 vezanih zvezkov) za 98 kron. — Leksikon je popolnoma nov; iz prijaznosti posreduje pri prodaji »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani.

Razprodaja**vsakovrstnega blaga:**

izdelane bluze, predpasnike, modrice, zavratnice, zimске plašče itd. po nizkih cenah.

Za obilen obisk se najvljudneje priporoča 2558 6—4

PAVLA BABIČ trgovina, Kranj.

Panorama international

se radi odpotovanja lastnika pod ugodnimi pogoji proda, oziroma dá v najem. Več se izve na Mestnem trgu, št. 8. II. nadstropje. 2536 3—3

„Znižana cena Leposlovnih knjižnic“.

„Leposlovna knjižnica“ izhajala bo v prihodnje bolj poredkoma in ne bomo izdali letos nobenega zvezka več, da ne preobložimo naročnikov s prepogostim dopošiljevanjem. — Ker nam je pa mnogo na tem, da se zviša s prihodnjimi zvezki število naročnikov in dosežemo na ta način prav nizke cene prihodnjim zvezkom, smo se odločili, obrniti splošno pozornost občinstva na „Leposlovno knjižnico“ s tem, da znižamo za kratek čas ceno dosedaj izdanih zvezkov. Cena teh zvezkov je bila sicer tudi dosedaj že skrajno nizka, treba je upoštevati samo to, kar nudi „Leposlovna knjižnica“: število strani, lepa oblika itd.

Kdor se torej hoče poslužiti te prilike in prejeti spodaj označene zvezke po skrajno nizkih cenah, naj se oglasi še pred koncem tekočega leta; — daljšega obroka za naročilo nam ni mogoče staviti, ker bodo nekateri zvezki kmalo pošli. Kdor kaj naroči in hoče postati tudi za prihodnje zvezke naročnik „Leposlovne knjižnice“, naj to pri naročilu posebej označi; sicer pa s tem še ne bo obvezan sprejeti vse zvezke, ki bodo izšli. 1603 19

Po znižani cenah se dobi:

Mož Simone. Roman iz francoščine Champol-Levstik. 304 strani, samo K 1-40.

Krasna, silno zanimiva povest; takoj pri prv strani nas obvlada radovedna napetost in nam ostane dokler nismo povest prečitali in odložili. — Lep Simone je prisliljena omožiti se z možem ostudnega obraza; ona se pa zaveda dolžnosti zakonske ljubezni, katere se vsled močeve plemenitosti razvije počasi iz strašne čutne apatije, tudi čustveno, v gorko simpatijo.

Razporeka. Roman iz francoščine Bourget-Kalan. 300 strani, mesto K 2-—, samo K 1-20.

Krasen prevod se lepo prilaga finesi Bourgetovega sloga.

Dalje sledeči svetovno znani, globoko zamišljivi spisi, katere so slov. časopisi že obširno ocenili. — **Ponižani in razžaljeni.** Roman v štirih delih in z epilogom. Iz ruščine Dostojevski-Levstik. XXII + 501 stran; mesto K 3-—, samo K 1-80.

Stepni kraj Lear. Povest. Iz ruščine Turgenjev-Fran J. in **Hiša ob Volgi.** Iz ruščine Stepnjak-Jurca. 188 strani; samo K —80.

Kobzar. Izbrane pesmi z zgodovinskim pregledom Ukrajine in s pesnikovim življenjepisom. Iz ruščine Sevcenko-Abram. III + 288 strani; mesto K 2-40, samo K 1-—.

Hajdamaki. Poem z zgodovinskim uvodom o Hajdamaki (Kobzar II. del) Sevcenko-Abram. 152 strani; mesto K 1-50, samo K —90.

Straža. Povest. Iz poljščine Prus-Virant. VII + 327 strani; mesto K 2-40, samo K 1-40

Kdor želi vezane zvezke, naj to na naročilnici označi, vezava se posebej računa in velja za vsak zvezek elegantno celoplatno vez. K —90.

Vsi zvezki naenkrat naročeni se zaračunajo še ceneje in sicer K 8-— broširano. Povdarjamo pa, da veljajo te cene samo do konca tekočega leta in ima ta ugodnost samo namen vzbuditi v širših krogih splošno zanimanje za „Leposlovno knjižnico“.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.**Naznanilo**

s katerim se naznanja, da je **Tomaž Mežik** masér in rezalec kurjih oces zopet v Ljubljani in se priporoča častitemu občinstvu za masiranje in rezanje kurjih oces doma in izven doma. Dopisnica zadostuje. — Naslov: Šiška, Ce-2548 lovška cesta 117. 3—3

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 8

priporoča v lastni živalnici izdelano

perilo

za otroke, gospe in gospode. Za izdelovanje perila doma priporoča svojo bogato zalogo platna in šifona v vseh širinah in kakovostih, švicarsko vezanje, prte in prtice, brisalke i. t. d.

Hačor znano le dobro blago in zelo primerne cene.

Naročila za venkaj točno in zanesljivo.

Opozorim na razstavljeno perilo v „Narodnem domu“.

!! Prvo slovensko !!

c. kv. obilastveno potrjeno 18 72

učilišče za krojno risanje

Tranja Jesih

Ljubljana, Stari trg št. 28.

● Dobi se tudi kraj po životni meri. ●

Denarni promet 1. 1907
čez 64 milijonov kron.

Lastna glavnica K 354.645-15.

Stanje vlog 30. jun. 1908
čez 14 milijonov kron.

2379 1 Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje.
Sedaj: Kongresni trg šte. 2, 1. nadstr., od novembra 1908 naprej
v lastnem domu, Miklošičeva cesta šte. 6
(za frančiškansko cerkev).

Ljudska posojilnica

sprejema hranilne vloge vsak de-
lavec od 8. ure zjutraj do 1. ure
popoldan ter jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kakšnega odbitka, tako, da
sprejme vložnik od vsake vlože-
nih 100 K čistih 4 K 50 h na leto.

Stanje vlog 30. junija 1908: K 14.225.902-59. — Denarni promet v letu 1907: K 64.812.603-92.
Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo.
Za nalaganje po pošti so poštne hranilne položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 30. junija 1908.

Dr. Ivan Sušteršič,
predsednik.

Jožip Šiška, stolni kanonik
podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec, posestnik, podjetnik in trg. v št. Vidu n. Ljubljane. — Fran Povše, vodja, graščak, dež. odbornik.
dr. in dež. poslanec itd. — Anton Kobl, posestnik in trgovec Breg p. B. — Karol Kauschegg, veleposelstnik
v Ljubljani. — Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. — Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zborn. v Ljubljani.
— Frančišek Leskovic, hišni posestnik in blaginjak Ljudske posojilnice. — Ivan Pollak ml., tovarnar. — Karol
Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani. — Gregor Šilbar, župnik na Rudniku.

St. 204/pr.

Sekundarske službe

v deželni bolnici v Ljubljani je popolniti 3 mesta sekundarjev in sicer 2 mesti
tako, eno mesto pa s 1. januarjem 1909!

Z vsako teh služb je združena letna plača 1200 K in 20% draginjska doklada.
Poleg tega uživa vsak sekundarij prosto stanovanje in prosto hrano v deželni bolnišnici
po 1. razredu ali eventualno mesto hrane relutum v letnem znesku 800 K. Sekundarij ne
sme biti oženjen, ne sme izvrševati zunanje privatne prakse ter mora stanovati v deželni
bolnici.

Prosilci za eno razpisanih mest predložijo naj svoje s krstnim listom, z dokazili
o doktoratu medicine, o eventualnem dozdanjem službovanju ter o znanju slovenskega
in nemškega jezika opremljene prošnje do

20. oktobra 1908

vodstvu deželnih dobrodelnih zavodov v Ljubljani.

U slučaju pomanjkanja prosilcev z znanjem slovenščine sprejme se tudi take, ki
so zmožni kakšnega drugega slovanskega jezika poleg nemščine.

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani, dne 29. septembra 1908.

2424 3 3

Solidna dela, priznana
pisma na razpolago.

Grobne spomenike

različnih oblik, iz raznih trpežnih marmorjev, gra-
nit in sijenita po konkurenčnih cenah in

delavnico za umetna cerkvena
kamnoseška dela

priporoča

Vincenc Čamernik,

preizkušeni in koncesijonirani kamnoseški mojster

Celje-Zavodna

pet minut od postaje, ob poti k romarski cerkvi
2416 sv. Jožefa. 3

Svoji k svojim!

Veletrgovina železa

MERCUR

Peter Majdič, Celje

se priporoča cenjenim odjemalcem.

2619 1

Proda se:

Parni stroj (12 konjskih sil), dva
kotla, mlin za čreslo in je-
žice in pes — bernhardinec,
star 2 3/4 leta. Naslov pove uprav-
ništvo „Slovenca“.

2590 3-2

Sprejme se takoj

prodajalka in pomočnik

za trgovino s plateninami in galante-
rijskim blagom najraje iz kake večje trgo-
vine na deželi.

2597 3-2

J. Korenčan.

Slavnemu občinstvu in drugim korporacijam

v mestu in na deželi se priporoča domača

stavbna tvrdka IVAN OGRIN

Ljubljana, Karlovska cesta 5.

2560 6-2

Trgovsko-obrtna zadruga v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.
(Sodnijske ulice šte. 3 v hiši dr. Pirca.)
sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun proti

4 1/2 %

obrestovanja od dne vložitve do dne dviga

rentni davek plača zadruga sama iz svojega. Dovoljuje posojila v najraz-
ličnejših oblikah. Vsled ugodnih zvez z inozemstvom preskrbuje vnovčenja-
nakazila in denarne pošiljke po celem svetu kar najcenejše.

Vsa pojasnila se dobijo brezplačno v **zadružni pisarni**, Sod-
nijske ulice št. 3 (v hiši dr. Pirca).

2565 3-3

Podružnica
v Spijetu.

Delalske glavnice
K 2.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, Stritarjeve ulice šte. 2

sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter je obrestuje od dne vloge po

4 1/2 %

Kupuje in prodaja vrednostne papirje vseh vrst po kulantnem kurzu.

Podružnica
v Celovcu.

Rezervni fond
K 200.000.

Za jesensko sezono

priporoča

velika konfekcija

A. KUNC, Ljubljana

bogato izber krasno izdelanih **oblek, površni-**
kov in raznih **oblačil** za **gospode** in **dečke**.

Lastni izdelki iz pristno angleškega blaga.

Velika zaloga tu- in inozemskega blaga za
naročila po meri.

Strokovnjaška postrežba, cene stalne in iz-
redno nizke!

595 63

Razglas.

Dobava kruha za prisiljence v Ljubljani od 1. januarja 1909. naprej se
po naročilu deželnega odbora kranjskega z dne 28. avgusta 1908, št. 111č3, vnovič
razpiše, in sicer:

1. dobavo na leto okroglo 100.000 komadov sorznega kruha, narejenega
iz pšenične moke št. 6, napol iz ržene moke št. 2. in

2. dobavo belega kruha za bolnike, za pobiljšek prisiljencev in za cmoke.

Ponudbeni pogoji so v vodstveni pisarni na ogled, ter je v ponudbi izjaviti, da
se ponudnik podvrže tem pogojem.

Cene je nastaviti za vsako vrsto kruha posebej, in sicer za sorzni kruh od ko-
mada, za beli pa od kilograma.

Z zdražiteljem dobave sklepa vodstvo prisilne delavnice običajno pogodbo, ka-
tere veljaja je odvisna od potrdila deželnega odbora.

Postavno kolekovane ponudbe in po en vzorec dobavnega kruha je vložiti do

31. oktobra 1908

pri vodstvu deželne prisilne delavnice.

V Ljubljani, 28. septembra 1908.

2551 2-2